



**Национални програм за Републику Србију IPA 2013
Финансира Европска унија**

**Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и
повратника на основу споразума о
реадмисији**

Уговор бр. 48-00-133/2014-28

Тематски извештај

**„Судске и административне таксе, донете од привремених
институција у Приштини, као отежавајући чинилац у
остваривању имовинских права интерно расељених
лица“**

Александар Радовановић, експерт



Овај Пројекат спроводи Европска консалтинг група у сарадњи са Human Dynamics, IBC и PDC Србија



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

ИРЛ – Интерно расељена лица

НРД, ХПД – Дирекција за стамбена и имовинска питања ПИС у Приштини

КАИ – Косовска агенција за имовину ПИС у Приштини

КАУВИ – Косовска агенција за упоређивање и верификацију имовине ПИС у Приштини

КЗ – Кривични законик

ОЕБС – Организација за европску безбедност и сарадњу

ЗИП – Закон о извршном поступку Косова

ОКК – Општинска катастарска канцеларија ПИС у Приштини

ЗПП – Закон о парничном поступку

ЗОБ – Закон о бележништву



САДРЖАЈ

УВОД	4
ПРИМЕНЉИВИ ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ У ПОГЛЕДУ РЕШАВАЊА ИМОВИНСКИХ ПИТАЊА.....	5
ТАРИФЕ, ТАКСЕ И ДРУГИ ТРОШКОВИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ.....	9
Тарифе и трошкови у извршном поступку.....	9
СТУДИЈА СЛУЧАЈА 1: ИЗВРШЕЊЕ НА НЕПОКРЕТНОСТИ.....	10
Трошкови парничног поступка	11
СТУДИЈА СЛУЧАЈА: ПАРНИЧНИ ПОСТУПАК (Предмет из праксе)	11
Трошкови кривичног поступка.....	12
СТУДИЈА СЛУЧАЈА: КРИВИЧНИ ПОСТУПАК (Предмет из праксе).....	12
Остали трошкови	13
НЕКА ОД МОГУЋИХ РЕШЕЊА ЗА ПРОБЛЕМ ВИСОКИХ СУДСКИХ И ОСТАЛИХ ТРОШКОВА	13
Извршити притисак на косовске институције да спроводе своје одлуке, сходно преузетим обавезама.....	14
Посебан третман ИРЛ у косовском законодавству у односу на таксе судова и других јавних институција Косова и Метохији.....	15
Промена закона и омогућавање вишеструког извршења од стране институција на Косову и Метохији.....	16
Омогућавање приступа ИРЛ систему бесплатне правне помоћи на Косову и Метохији	17
Разматрање могућности за прикупљање новчаних средстава, којима би се у постојећем систему решавали проблеми ИРЛ.....	18
ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА.....	19
АНЕКС 1	21
АНЕКС 2: УРЕДБА О АДВОКАТСКОЈ ТАРИФИ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ КОСОВА* 25	

**Овај назив је без прејудуцирања статуса и у складу је са Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација 1244 и мишљењем Међународног суда правде о декларацији о независности Косова*



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

УВОД

Интерно расељена лица (ИРЛ), када се прича о правном систему који је успостављен од стране привремених институција самоуправе на Косову и Метохији, су посебно рањива група лица. Пошто су изгубили своје домове и непокретну имовину након неколико таласа погрома на Косову и Метохији, обично уз насиље или претњу насиљем, тренутно живе измештени са својих ранијих пребивалишта, углавном са недовољним средствима за живот. И данас, њихов статус у погледу остваривања права над својом узурпираном имовином је углавном нерешен.

Разлози за нерешен статус су бројни: од страха за безбедност уколико би се вратили, преко разних административних баријера које тренутно постоје у остваривању права Срба и других неалбанаца на Косову и Метохији, па до узурпације имовине које је неретко праћено и кривичним делима и другим врстама манипулација којима им је ускраћено право на уживање своје имовине.

Проблем узурпиране имовине ИРЛ је додатно појачан неспремношћу институција у Приштини да се овим проблемом озбиљније позабаве. Иако је од краја рата до данас донет велики број одлука разних међународних и локалних институција које су се овим проблемом бавиле (ХПД, Косовска агенција за имовину ПИС и Приштини, па и редовни судови на КиМ), и даље постоје проблеми који се тичу спровођења тих одлука. Односно, иако су им формално призната права, због замршеног и инертног правног система који чини све да отежа спровођење донетих одлука, ИРЛ и даље нису у стању да уђу у посед своје имовине.

Приликом покушаја да остваре своја имовинска права, ИРЛ се неретко суочавају са још једном баријером, а то су судске и административне таксе које се плаћају у редовним поступцима. Поред ових такси, морају се узети у обзир и остали трошкови који прате ове поступке, а то су и трошкови извршног поступка (који у правном систему на КиМ више није строго ствар судова), као и трошкови адвоката и нотара.

Ова студија има за циљ сагледавање правног система на Косову и Метохији у смислу административних и других такси и трошкова са којима се потенцијално суочавају ИРЛ приликом покушаја остваривања својих права на своју имовину у разним поступцима које они могу водити пред институцијама на Косову и Метохији. Такође, даће и приказ повезаних трошкова који се јављају у поступцима у којима ИРЛ покушавају да остваре своја права: трошкови заступања адвоката и трошкови извршитеља. Иако ови трошкови нису стриктно везани за институције правосудног система Косова и Метохије, сматрамо их



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

саставним делом поступака који се у том систему воде, и потребни за сагледавање свих трошкова које ИРЛ могу имати за остварење својих права, уколико институције на Косову

и Метохији не раде свој посао. Поред тога, сваки тарифник Адвокатске коморе Косова* као и комора нотара или извршитеља Косова* мора бити одобрен од стране Министарства правде ПИС у Приштини, тако да се и ови трошкови могу убројати не само у нужне, већ и у трошкове који су одобрени од стране привремених институција у Приштини, а који оптерећују ИРЛ приликом остваривања њихових права у косовском систему.

Покушаћемо и да на студијама случајева прикажемо колики су трошкови са којима морају рачунати ИРЛ, која су обично веома тешког имовног стања. Из тога ће се видети колико су трошкови поступка високи, и да су у тој мери дестимулативни за ИРЛ да им представљају реалну баријеру приликом остваривања права. Подсећамо и да се ради о интерно расељеним лицима, за које се Косово и Метохија бројним документима обавезало не само да ће им омогућити повратак, већ и да ће учинити све да им олакша борбу за њихова права.

Поред тога, ова студија ће сагледати и нека предложена решења из овог аспекта. На крају, ће пружити и могућа решења како би се ова ситуација превазишла, а све у циљу помагања ИРЛ да остваре своја права уз што мање трошкове.

ПРИМЕНЉИВИ ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ У ПОГЛЕДУ РЕШАВАЊА ИМОВИНСКИХ ПИТАЊА

Уз све специфичности које носи постратно окружење, косовски систем је специфичан и по великом броју ad-hoc решења којима је међународна заједница, у време УНМИК¹ администрације, креирала нови правни систем. Иако замишљена као привремена решења за конкретне ситуације, последице тих привремених решења се осећају и данас. Тако, агенције попут Дирекције за стамбена и имовинска питања ПИС у Приштини (HPD) или Косовске Агенције за имовину ПИС и Приштини (КАИ) су доносиле одлуке о имовини ИРЛ, које и данас имају снагу не само решене ствари, већ и извршне одлуке у правном систему на Косову и Метохији.

HPD је успостављена УНМИК Резолуцијом бр. 1999/23², њен је мандат био, између осталог, да разматра пристигле имовинске захтеве, врши инвентар напуштене имовине, надзире привремену употребу или најам напуштене имовине, као и још две друге надлежности које нису директно везане за ИРЛ.

¹ United Nations Mission in Kosovo* (UNMIK) је администрација Уједињених Нација која је успостављена недуго након завршетка сукоба. Иако је данас сведена на формално постојање, УНМИК администрација је практично била врховна власт на Косову све до преношења надлежности на новоуспостављене косовске институције.

² УНМИК Уредба бр. 1999/23, донета 15.11.1999. године



Оно што је било интересантно у мандату ове агенције је да су њене одлуке биле изузете од надлжености редовних судова, и нису биле подложне даљем преиспитивању било које судске или управне инстанце.

Другим речима, ово је била управна агенција са овлашћењима која су била изнад судских, и њене одлуке су биле коначне и извршне.

КАИ је успостављена УНМИК уредбом број 2006/10³. Том уредбом, сво особље и опрема ХПД је прешао на новоосновану КАИ. Иако је однос КАИ и судова био другачији, и процес доношења одлука компликованији, а као крајња инстанца у решавању тих захтева било Жалбено веће Врховног суда у Приштини, према подацима КАИ, одлучено је укупно у 42.749 случајева, док је тренутно још 540 предмета пред Жалбеним већем Врховног суда у Приштини⁴. Према УНИМК Уредби бр. 2006/10 и каснијем Закону о Косовској агенцији за имовину који ју је заменио⁵, одлуке КАИ су такође извршне⁶. Поред тога, вредно је поменути и да је према применљивим прописима посао КАИ био да спроводи своје одлуке, односно потврђене одлуке⁷, али да до тога није дошло, како због несарадње институција на КиМ које никада нису хтеле да обезбеде буџет за ове намене, тако и због инертности и незаинтересованости каснијих администрација КАИ.

КАИ је добила своју наследницу у Косовској агенцији за упоређивање и верификацију имовине ПИС и Приштини (КАУВИ) 2016. године⁸. Иако агенција још увек није почела са радом, њен је мандат да упоређује катастарске податке из катастарских докумената на Косову и Метохији и ширем дели Србије и доноси одлуке по захтевима странака. За разлику од КАИ, одлуке КАУВИ могу у жалбеном поступку бити предмет разматрања само Врховног суда у Приштини.

Према Кривичном законнику који важи на КиМ (КЗ)⁹, узурпација и поновна узурпација, као и уништење туђе имовине, су означени као кривична дела¹⁰. Иако нема података о томе колико је до сада узурпатора гоњено за ова кривична дела, постоји податак Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС) да је просечно време трајања тих поступака две године и три месеца, а казне су такве да не одвраћају потенцијалне извршиоце од извршења или понављања ових кривичних дела (узурпација и поновна узурпација).

³ УНМИК Уредба број 2006/10, донета 04.03.2006. године

⁴ Подаци ОЕБС, закључно са 02.06.2015. године

⁵ Закон бр. 03/L-079, усвојен у Скупштини у Приштини 13.06.2008. године

⁶ Члан 15. УНМИК Уредбе бр. 2006/10

⁷ Члан 15.5 УНМИК Уредбе бр. 2006/10

⁸ Закон број 05/L-010, усвојен у скупштини и Приштини дана 09.06.2016. године

⁹ Закон број 04/L-082, усвојен у скупштини и Приштини дана 20.04.2012. године

¹⁰ Члан 332. КЗ Косова*



Према Закону о кривичном поступку¹¹ који је на снази на Косову и Метохији, истрагу и судски процес према окривљеном води искључиво тужилац, док оштећени у кривичном поступку има право да поставља питања и предлаже доказе, које мора да одобри тужилац. Такође, што ће бити битно за касније излагање, бранилац окривљеног, као и пуномоћник оштећене стране, може бити искључиво адвокат, члан адвокатске коморе Косова*.

Закон о парничном поступку (ЗПП)¹² који је на снази на Косову и Метохији је у претежном делу исти као и Закон о парничном поступку који се примењује у већем делу Србије што се тиче процесног дела, као и права и обавеза странака у спору. Такође, тим законом је предвиђена обавеза плаћања судских такси, која се касније конкретизује административним упутством, о чему ће бити више речи касније.

Према Закону о извршном поступку¹³ (ЗИП) који је на снази у Косову и Метохији, за спровођење извршења, сем у одступањима која морају бити предвиђена законом, је надлежан приватни (односно јавни) извршитељ. Према члану 13. тог закона, трошкове извршења унапред сноси извршни поверилац, док је извршни дужник дужан да му надокнади те трошкове на крају извршног поступка.

Интересантно је питање, које се јавља у стручним публикацијама које се на Косову и Метохији баве овом темом – какав је статус одлука КАУВИ, односно њених правних претходница, у извршном поступку? Према самом Закону о КАУВИ, Агенција је надлежна за спровођење сопствених одлука једанпут, као и уколико дође до поновне узурпације у року од 72 сата. Међутим, уколико дође до накнадне узурпације, или узурпације која се деси након рока од 72 сата, спроводе се правила општег извршног поступка, односно примењује се ЗИП. Иако су у неким стручним публикацијама појављивале дилеме да ли су одлуке КАИ односно КАУВИ извршне одлуке према члану 13. ЗИП, с обзиром да се ради о одлукама донетим у специфичним поступцима које нису побројане у самом члану 13. ЗИП, сматрамо да је на ово питање стављена тачка у самом члану 19.7 Закона о КАУВИ, у ком се наводи да ће се правила општег управног поступка спровести према правилима о извршењу заснованом на пресуди, односно налогу за исељење, као и извршним документима.

Према Административном упутству о спровођењу Закона о катастру, донетом од Министарства средине и просторног планирања¹⁴, општинске катастарске канцеларије (ОКК) су надлежне за упис и одржавање катастра у вези са свим белешкама о

¹¹ Закон број 04/L-123, усвојен скупштини и Приштини дана 13.12.2012. године

¹² Закон број 03/L- 006, усвојен у косовској скупштини дана 30.06.2008. године

¹³ Закон број 04/L-139, усвојен у косовској скупштини дана 20.12.2012. године

¹⁴ Број Административно упутство о спровођењу Закона о катастру, донето од стране Министарства средине и просторног планирања, дана 11.02.2013. године



непокретностима, као и за издавање докумената из својих евиденција заинтересованим странкама.

Интересантно је поменути да се исправка катастарских података, како оних који се тичу титулара непокретности тако и оних који се тичу података везаних за парцелу, подносе надлежној ОКК, која на основу докумената која су подобна за упис права својине доноси одлуку о промени – било власника, било техничких података о самој парцели. У самом административном упутству се користи термин „исправка података“, односно говори се о документима који доказују да „грешка постоји“ и да се има право исправке података у катастру¹⁵. Даље, у случају да исправка података може да има утицај и на трећа лица, онда се и она обавештавају.

Према Закону о бесплатној правној помоћи на Косову у Метохији¹⁶, право на остваривање бесплатне правне помоћи у кривичним, управним, грађанским и прекршајним поступцима припада лицима која остварују правни критеријум, критеријум квалификованости и финансијски критеријум. Критеријум квалификованости, у односу на ИРЛ, значи да су лица становници Косова и Метохије или имају стално боравиште на територији Косова и Метохије. Финансијски критеријум подразумева да је тражилац правне помоћи корисник социјалне помоћи или у сличној ситуацији као лица која примају социјалну помоћ, односно да су укупна породична примања тражиоца нижа од просечног породичног прихода. На крају, правни критеријум обухвата вредност тужбеног захтева, аргументацију подносиоца захтева и могућност успеха у спору. Правна помоћ се пружа преко Агенције за бесплатну правну помоћ, која делује на централном и на регионалним нивоима на Косову и Метохији, затим преко невладиних организација које су повезане са Агенцијом, и преко адвоката. Да би адвокат пружао бесплатну правну помоћ, потребно је да је члан Адвокатске коморе Косова* и да склопи уговор са Адвокатском комором Косова* о пружању бесплатне правне помоћи.

Да би корисник остварио своје право на бесплатну правну помоћ, потребно је централној или регионалној канцеларији поднесе захтев за пружање бесплатне правне помоћи, на који особље Агенције има рок од пет дана да му одговори. Уколико особље Агенције оцени да подносилац испуњава критеријуме за пружање бесплатне правне помоћи, помоћ ће му бити пружена од стране лица овлашћених за конкретне поступке, у зависности од врсте правне помоћи коју му је потребно пружити.

На крају, према Закону о бележништву (ЗОБ)¹⁷, на Косову и Метохији је успостављена јавнобележничка служба. Поред овере докумената и припремања уговора, оно што је за ИРЛ потенцијално значајно је да су на јавне бележнике пребачене и друге надлежности

¹⁵ Члан 19. Административног упутства о спровођењу закона о катастру

¹⁶ Закон број 04/L-017, донет од стране косовске скупштине дана 02.02.2012. године

¹⁷ Закон број 03/L- 010, донет од стране косовске скупштине дана 10.10.2008. године



судова. Тако, на пример, нотари воде оставинске поступке кад су ванпарнични, односно кад у њима нема нечег спорног.

Оно што је за нас такође значајно јесте да је надлежност за послове који се тичу пребацивања права над непокретностима која се воде у јавним књигама (пренос власништва, конституисање хипотеке, плодуживања, уписивање неког другог) у потпуности пребачена на јавне бележнике. Поред тога, надлежност за састављање изјава које се оверавају је такође пребачена на јавне бележнике. Тако, на пример, када се саставља изјава о становању на одређеној адреси, или друге изјаве за које је по закону потребно да буду оверене потписима сведока или власника непокретности, те се изјаве морају саставити пред нотаром и као такве бити оверене од стране јавног бележника.

ТАРИФЕ, ТАКСЕ И ДРУГИ ТРОШКОВИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

Тарифе и трошкови у извршном поступку

С обзиром на стање свих поступака до сада, извршни поступак је, са аспекта такси и тарифа, можда и најзначајнији за ИРЛ. Како велики број ИРЛ до сада већ поседује извршне исправе издате од стране Дирекције и њених наследница, или у мањем броју случајева и редовних судова на КиМ, битно је осврнути се на могуће трошкове које би они у том поступку могли имати. Уколико узмемо у обзир да према тренутном законодавству КАУВИ нема обавезу да, након првог пута, поново спроводе исељења узурпатора из спорних непокретности сем у случају када се поновна узурпација деси у року од 72 сата, реално је очекивати, уколико се законодавство не промени, да ће ови трошкови пасти на терет ИРЛ које држе извршне исправе као доказе о свом праву власништва.

У тим случајевима, извршења ће бити спровођена од стране јавних извршитеља. Јавни извршитељи раде према тарифи која је прописана Административним упутством министарства правде¹⁸. Битно је нагласити да поверилац сноси све трошкове извршења до успешно спроведеног извршења, сем накнаде за успешно спроведено извршење. Када се извршење успешно спроведе, поверилац од извршног дужника наплаћује накнаду за успешно спроведено извршење и све трошкове које је поверилац имао у том поступку, који се затим враћају повериоцу. Иако је истина да је у целом извршном поступку накнада за успешно спроведено извршење највећи појединачни трошак, ни остали трошкови нису нимало занемарљиви, као што ћемо видети у даљем приказу.

¹⁸ Административно упутство Министарства правде ПИС и Приштини, број 06/2014, донето 27.03.2014. године



Како бисмо најлакше приказали о каквим се трошковима ради, урадићемо студију хипотетичког случаја на имовини која вреди 100.000 евра. Студија случаја је рађена према званичној тарифи Коморе јавних извршитеља Косова*¹⁹.

СТУДИЈА СЛУЧАЈА 1: ИЗВРШЕЊЕ НА НЕПОКРЕТНОСТИ

За потребе ове студије, узећемо да је вредност непокретности 100.000 евра, и да је извршни поверилац, који је ИРЛ, већ прибавио извршне исправе које му дозвољавају да исели узурпатора из непокретности.

Као први корак, биће потребно да се припреми 60 евра за процесуирање предмета. Након тога, како је реално очекивати да ће извршитељ копирати цео предмет и личне исправе повериоца, потребно је припремити још око 10 евра. Након тога, биће потребно саставити захтев за прибављање података о имовини извршног дужника, као и (у највећем броју случајева) захтев надлежном органу за идентитет и адресу извршног дужника, што ће извршног дужника коштати још 25 евра. У току поступка, јавни извршитељ ће донети најмање једно решење и један закључак (решење о извршењу и закључак о спровођењу извршења), што скупа износи још 40 евра. Уколико је поднет приговор на извршење, биће потребно издвојити још 40 евра за одговор на приговор. Уколико одмах након тога, без судске расправе (где би свако појављивање нотара на суду коштало 40 евра) крене и извршење на непокретности, што подразумева и испражњење непокретности од лица и ствари, накнада је 100 евра по започетом сату. Реално је очекивати да се такав посао не може обавити за мање од 5 часова, и то у случају да извршни дужник не прави било какве опструкције, што значи да ће извршни поверилац за ове сврхе морати да плати још 500 евра. Након тога, извршном повериоцу остаје непокретност, и нада да извршни дужник неће одмах да заузме исту непокретност, што није немогуће из постојеће праксе²⁰. За потребе ове студије случаја ипак узимамо најбољу варијанту, а то је да се узурпатор више неће враћати у заузету непокретност.

У овом хипотетичком случају, који се у пракси никада неће одвијати овако брзо и са овако мало радњи и трошкова, извршни поверилац, који је ИРЛ, мораће да рачуна са трошковима од око 700 евра. Реалнија је, ипак, варијанта, у којој ће процес извршења бити праћен опструкцијама, тужбама, поновним узурпацијама и осталим видовима опструкција, од којих неке могу бити и системске²¹. Све ово ће значити да ће трошкови по једном извршном

¹⁹ Табеларни приказ трошковника Коморе је дат на крају овог извештаја као Анекс 1

²⁰ Поред тога, из праксе је познато и да узурпатори непокретности обично немају где другде да се настане, будући да су се у заузете непокретности настанили и пре више од деценије и засновали породице у тој непокретности. Заправо је најреалнији сценарио да ће, из тих разлога, узурпатори покушати да се поново врате у већ заузете непокретности, посебно рачунајући на спорост система и велике трошкове које би извршни поверилац морао да сноси.

²¹ Није незамислива пракса у којој ће судови усвајати и апсолутно неосноване приговоре, из којих ће се даље стварати поступци пред редовним судовима и трајати и по неколико година, уз велике трошкове.



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

предмету бити у просеку минимално 1500 евра, и то рачунајући да ће се цео поступак завршити пред јавним извршитељем, односно да неће ићи на редовне судове.

Трошкови парничног поступка

Не постоје подаци колико се тренутно парничних поступака води пред судовима на КиМ у којима учествују ИРЛ. Из искустава са терена, обично се ради о поступцима где узурпатори њихове имовине подносе фиктивне тужбе у којима траже признање права на непокретностима које су заузели, по разним основима. Најчешће су тужбе за признање по основу неформалних купопродајних уговора (којих никада није било, и који се доказују искључиво сведочењима), или по основу одржаја (који не би могао да постоји без савесне државине, односно без ваљаног правног основа за државину)²². Поред ових, постоји и могућност да ИРЛ која немају извршне исправе туже узурпаторе у редовним поступцима пред судовима на КиМ, што претходи поступку извршења који је већ обрађен са становишта трошкова поступка.

Када се ради о судским таксама у парничном поступку, они су уређени Административним упутством Судског савета и Приштини²³. Предвиђено је да се тарифирају поднесци, као и одређене радње у току поступка. Међутим, поред такси у административним поступцима, ту су и накнаде адвокатима, које су предвиђене Уредбом Адвокатске коморе Косова*²⁴.

Како бисмо на најбољи могући начин сагледали могуће трошкове у парничном поступку, поново ћемо направити студију случаја, овога пута из праксе.

СТУДИЈА СЛУЧАЈА: ПАРНИЧНИ ПОСТУПАК (Предмет из праксе)

ИРЛ је, сазнавши да се у катастру на Косову и Метохији води његов комшија, поднео тужбу за утврђење власништва, са привременом мером забране продаје непокретности док траје судски поступак. Предложио је и сведоке, као и излазак на лице места. Привремена мера је одобрена. Суђење је у првом степену трајало четири године, са одржаних шест рочишта. Укупне трошкове које је ИРЛ имало су били 100 евра за тужбу, и 100 евра за привремену меру у предмету, као и 720 евра за адвокатске трошкове, што укупно чини око 1000 евра.

²² Тако се на пример целе тужбе заснивају на простој чињеници да је одређено лице држало неку парцелу преко двадесет година, да му је његов правни претходник то оставио „у наслеђе“, и наводе се сведоци који потврђују да је лице на тој локацији живело десет и више година, без упуштања у оригинално стицање својине или других права над непокретностима које су предмет судских спорова.

²³ Административно упутство број 01/2017 о изједначавању судских такси, донето од стране Судског савета Косова дана 22.03.2017. године

²⁴ Уредба о адвокатској тарифи Адвокатске коморе Косова, донета дана 20.12.2014. године (прикључена овој студији као Анекс 2)



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

Подсећамо да се ради о човеку који је морао да доказује да је власник сопствене куће и окућнице, коју је морао да заштити од узурпатора.

Трошкови кривичног поступка

Иако није нешто што прво падне на памет, кривични поступци су потенцијално важан део борбе ИРЛ за своја права. На првом месту, подносе се кривичне пријаве против потенцијалних узурпатора имовине, којима се касније баве полиција и тужилаштво. На терену, на жалост, постаје све чешћа пракса да се повратници стављају на тзв. „тајне оптужнице за ратне злочине“, које служе за застрашивање и обесхрабривање повратника. Такође, комшије пријављују повратнике за наводне ратне злочине како би извршили притисак на њих да продају своје непокретности. На крају, повратници су често и жртве имовинских кривичних дела – крађе имовине или стоке, паљење сена, крађе пољопривредних машина. Иако су сада доста ређи и физички напади на повратнике, они се ипак спорадично јављају, као још један вид притиска.

Иако у највећем броју поменутих случајева Канцеларија за Косово и Метохију помаже повратницима у кривичним поступцима тако што им о свом трошку обезбеди браниоца, трошкови ипак постоје. И трошкове не плаћа онај ко их је изазвао – комшија који је лажно пријавио повратника или Косово и Метохија које је, преко својих органа, ставило повратника на тајну оптужницу а потом га процесуирало две или више година. Стога, ово су трошкови који реално постоје, и који непосредно погађају повратнике, односно интерно расељена лица која су одлучила да се врате у своје домове, без обзира ко им евентуално помогне да те трошкове снесе. Такође, у предметима у којима су ИРЛ оштећена лица, они углавном немају адвокате, добрим делом због тога што не би могли да снесе трошкове тих адвоката, и предмети буду једноставно „стављени у фиоку“ када нема ко да се интересује за њих и врши притисак да се процесуирају.

На крају, у предметима у којима индивидуални власници подносе приватне кривичне пријаве, обично за узурпацију, углавном они снесе трошкове поступка.

СТУДИЈА СЛУЧАЈА: КРИВИЧНИ ПОСТУПАК (Предмет из праксе)

Косовски Албанац је узурпирао парцелу близу центра града лицу које је било ИРЛ. С обзиром да узурпатор није хтео да се помери са парцеле чак ни након више упозорења, ИРЛ је, преко адвоката на КиМ, поднео кривичну пријаву против узурпатора. Како је узурпатор имао и везе у институцијама на локалу, адвокату је било потребно да више пута одлази у тужилаштво и у полицију, како би се изборио за то да дође полиција и склони узурпатора са парцеле. Касније, против узурпатора се водио поступак пред судовима, који



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

је водио јавни тужилац, где је адвокат био присутан у својству заступника оштећене стране. Узурпатор је осуђен је у првом степену, уложио је жалбу, и сада се чека одлука Апелационог суда.

У систему успостављеном на КиМ не плаћају се таксе за кривична гоњења која предузима јавни тужилац. Међутим, ИРЛ је морао да плати сваки излазак адвоката пред органе на КиМ, свако одржано рочиште, као и писање две кривичне пријаве – полицији и суду. Укупни трошкови којима је ИРЛ био изложен су изнели око 900 евра.

Иако је постигао циљ и избацио узурпатора са своје парцеле, мораће да сачека одлуку Апелационог суда, што на Косову и Метохији значи најмање две године, како би се после наплатио за своје трошкове од узурпатора, уколико буде имао од чега да се наплати, и уколико буде имао времена, новца и воље да води парнични а затим и извршни поступак, што би све подразумевало и додатне трошкове.

Остали трошкови

Зависно од ситуације и врсте предмета које је ИРЛ водило, могући трошкови у каснијем поступку могу бити трошкови за услуге нотара или за упис или промену података у надлежној ОКК. Иако ови трошкови нису у висини претходних, они скупа могу изнети и до 200 евра, уколико је потребно мењати податке у катастру или водити поступак пред нотарем (рецимо, наследни поступак).

У овим ситуацијама, на огромне трошкове које су ИРЛ већ имала како би заштитила своје право на имовину који се крећу од хиљаду евра па навише, додатних две стотине евра је додатни дестимулативни трошак за лица која немају ни новац за вођење поступака који би претходили поступцима промене података у катастру или поступцима пред нотаром.

НЕКА ОД МОГУЋИХ РЕШЕЊА ЗА ПРОБЛЕМ ВИСОКИХ СУДСКИХ И ОСТАЛИХ ТРОШКОВА

Као што смо из студија случаја могли видети, трошкови за остваривање основних права која ИРЛ имају у правном систему на Косову и Метохији су изузетно високи. Не само што су таксе на парничне поступке, имајући у виду да се ради о предметима релативно велике вредности, високе, већ су и трошкови осталих такси и тарифа (поступак пред катастром, поступци пред нотарима, итд.) високи. Даље, скоро ниједан случај не може да прође без урачунавања трошкова адвоката, и на крају оно што је пресуђено мора и да се изврши, што



са собом носи додатне трошкове, који су у случајевима исељења лица и ствари из непокретности изузетно високи.

На крају, висина трошкова коју ИРЛ морају да плате да би дошла до својих права, због нерада институција на Косову и Метохији које су на себе преузеле обавезу повратка расељених, може да изнесе и више хиљада евра. Како узурпатори имовине обично нису лица бољег имовинског стања, лако се може догодити да тај новац ИРЛ на крају поступка неће бити у могућности да наплате.

Са друге стране, како су ИРЛ углавном лица која немају решено ни стамбено питање, и живе на некој врсти помоћи или минималних примања или минималних пензија, сви ови трошкови су за њих фактор који их одвраћа од тражења својих права пред институцијама на Косову и Метохији.

Имајући то у виду, морају се тражити решења која би била таква да не смеју финансијски и логистички оптерећивати ИРЛ, а опет такве врсте да ИРЛ могу остварити своја права и повратити своју имовину. У том циљу, овај ће рад понудити сет решења која за циљ имају олакшавање положаја ИРЛ у поступцима остваривања њихових права на мирно уживање своје имовине.

Извршити притисак на институције на КиМ да спроводе своје одлуке, сходно преузетим обавезама

Правни системна Косову и Метохији прихвата и читав низ међународних докумената, која гарантују одређена права власницима имовине. На првом месту, с обзиром на то да се овде углавном ради о ИРЛ која имају право повратка, морају се поменути Пињеро принципи²⁵, који на првом месту гарантују повратак прогнаних у своје домове као врхунско начело у постконфликтним друштвима. Даље, Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода²⁶ коју је Косово и Метохија уставом усвојеним и Приштини преузело као међународни правни акт који је саставни део домаћег законодавства²⁷ гарантује свим власницима имовине право на мирно уживање те имовине.

Даље, одлуком Уставног суда у Приштини у предмету Надежде Јовановић²⁸, предвиђена је обавеза органа на КиМ да спроведу одлуке институција које су потврђивале право на имовину, што укључује и одлуке НРД и КАИ. Неизвршење одлуке ККИЗ од стране КАИ због недостатка средстава је, према тој одлуци, „у супротности са начелом владавине права и представља кршење основних људских права гарантованим Уставом.“ На крају, према

²⁵ „Реституција стана и имовине у контексту повратка избеглица и интерно расељених лица: Коначни извештај“ специјалног известиоца, Паула Серђа Пињера: E/CN/Sub.2/2005/17, 28.06.2005. године

²⁶ Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода, донета у Риму, 04.11.1950. године

²⁷ Члан 22. Устава усвојеног у Приштини

²⁸ Уставни суд и Приштини, К1187/13, 16.04.2014. године



Закону о КАУВИ, обавеза је КАУВИ да спроведе своје одлуке на тај начин што ће, уз асистенцију полиције, извршити исељење узурпатора имовине²⁹.

Међутим, ово се на Косову и Метохији не спроводи. Изговор институција на КиМ је да у буџету нема новца за извршење ових одлука. Ипак, с обзиром на то да се ради о преузетим обавезама, које гарантују врхунски принцип у праву – мирно уживање имовине и повратак избеглих и расељених лица у своје домове, ово образложење заправо значи да се ради о одсуству политичке воље.

Прво и најлогичније решење би било да представници Срба у институцијама на КиМ покрену ово питање, посебно у Министарству правде ПИС у Приштини, Министарству финансија ПИС и Приштини и на седницама Владе у Приштини. С обзиром на то да се ради о законским обавезама институција на Косову и Метохији, које годинама касне са извршењем, за овако нешто не постоји оправдање.

С обзиром на то да се ово питање дотиче владавине права, ово питање би морало бити покренуто и пред представницима међународне заједнице, којој је питање владавине права веома битно, уколико је судећи по извештајима о Косову и Метохији и критеријумима који се налазе на европској агенди за Косово и Метохију.

Такође, ово питање би морало да се нађе и као критеријум посланика Српске листе приликом следећег изгласавања буџета на Косову и Метохији, уколико у том буџету не буду предвиђена средства за извршење постојећих одлука.

Даље, с обзиром на значај овог питања, оно би морало да се нађе и у разговорима представника Владе Републике Србије са свим страним представницима, јер ово представља не само непоштовање преузетих обавеза и одсуство владавине права, већ и однос према грађанима Косова и Метохије српске и других неалбанских националности, као и према оним Србима и неалбанцима који нису грађани Косова и Метохије, али јесу власници непокретности на територији Косова и Метохије. Сматрамо да би инсистирање представника Републике Србије на овом питању довело и до бржег решавања овог питања.

Посебан третман ИРЛ у законодавству у односу на таксе судова и других јавних институција Косова и Метохије

За неке трошкове којима су ИРЛ изложена у систему на Косову и Метохији није реално да могу бити укинута. Ту пре свега мислимо на трошкове јавних бележника и извршитеља, који су физичка лица која обављају јавне функције, и то наплаћују. Ту су, затим, и трошкови разних вештачења у кривичним или грађанским поступцима, јер се опет ради о физичким лицима која наплаћују услуге које пружају судовима и странкама у поступку.

²⁹ Члан 19. Закона о КАУВИ



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

Међутим, сматрамо да постоје услови за отписивање разних такси које оптерећују ИРЛ, и која им додају трошкове који и мимо тих додатних трошкова нису мали.

С обзиром на стање у друштву на Косову и Метохији, није реално очекивати да је могуће донети посебан закон у Скупштини у Приштини који би се бавио овом материјом, или који би уопште регулисао статус ИРЛ у законодавству³⁰ на Косову и Метохији.

Међутим, ова питања би могла да се реше изменом административних упутстава којима Влада у Приштини решава та питања. Уколико би постојало политичке воље, до које би се дошло уз залагање српских представника у Влади у Приштини, и уз посредовање представника међународне заједнице, једноставним изменама административних упутстава на нивоу министарстава, ИРЛ би могла бити ослобођена свих административних и судских такси које оптерећују поступке које ИРЛ воде ради остварења својих права у систему на КиМ.

Тако би било могуће ослободити их не само судских такси, већ и такси пред катастарским органима приликом измене катастарских података³¹, такси у општинским органима, пред управним судом, као и по жалби пред Посебном комором Врховног суда у Приштини и Жалбеним већем Посебне коморе Врховног суда у Приштини.

Промена закона и омогућавање вишеструког извршења од стране институција на Косову и Метохији

Према садашњим одредбама закона који важе на Косову и Метохији, КАУВИ има могућност (између осталог) исељења узурпатора. Уколико узурпатор у року од 72 часа поново окупира непокретност, особље КАУВИ има обавезу да још једном изврши одлуку. Након тога, власник је у обавези да спроводи редован извршни поступак против узурпатора³². Ово решење значи да, ако се имовина поново узурпира након 72 часа, или ако ни друго извршење од стране особља КАУВИ не спречи узурпатора да поново окупира непокретност, власнику непокретности остаје могућност једино да покрене извршни поступак, од стране јавног извршитеља, који са собом носи огромне трошкове.

Наше је мишљење да се Закон о КАУВИ мора променити тако да омогући и вишеструка исељења узурпатора, све док се власнику коначно не обезбеди његово право на мирно уживање у својој имовини. Поред тога, у закон се морају убацили и одредбе према којима

³⁰ Према недавним искуствима приликом изгласавања косовског Закона о порезу на непокретности, и велике борбе и лобирања које је било потребно да би се ИРЛ ослободила плаћања пореза на имовину којој немају приступ, решавање овог питања у Скупштини у Приштини није реално у овом тренутку.

³¹ Према члану 20. Закона о КАУВИ, КАУВИ има обавезу да тражи измену катастарских података. Међутим, како ово у пракси не функционише и реалније је очекивати да ће се ИРЛ, која имају интереса, борити за остваривање својих права, ослобађање од свих такси у катастарским канцеларијама би био додатни подстицај у овом погледу.

³² Члан 19. Закона о КАУВИ



би обавеза особља Агенције била да у сваком појединачном случају поновне окупације поднесе кривичне пријаве против узурпатора надлежној полицији и тужилаштву. Још једна од одредби Закона о КАУВИ би могла да се тиче и обавезе полиције да у року од 48 часова поступи и омогући власнику мирно уживање у његовој имовини, у случају поновне узурпације од стране лица које се ту нелегално налази.³³

Сматрамо да је од виталне важности да се питање спровођења ових одлука, које су и најбројније у правном систему на КиМ, не премести са институција на јавне извршитеље, јер би висина трошкова пред тим институцијама обесхрабрила спровођење већ постојећих одлука, и ефективно их обезвредила. Са друге стране, како се ради о постојећој обавези Косова и Метохије, коју оно не извршава већ годинама, не постоји ни најмањи разлог да лица која су истерана из својих домова, којима није омогућено да се у њих врате, или лица која не могу да користе своја имања за економску корист, буду натерана да плаћају због нерада тих институција.

Поред измена закона о КАУВИ, исти или сличан ефекат би могао да се постигне и административним упутствима полицији и тужилаштвима на Косову и Метохији да у случају поновне узурпације поступају са хитношћу, са крајњим циљем да омогуће власнику да што пре уђе у несметан посед своје непокретности.

Омогућавање приступа ИРЛ систему бесплатне правне помоћи на Косову и Метохији

Као што је већ речено, бесплатна правна помоћ се према законима на КиМ остварује преко Агенције за бесплатну правну помоћ ПИС и Приштини, која преко својих регионалних канцеларија пружа бесплатну правну помоћ лицима која испуњавају критеријуме за пружање бесплатне правне помоћи, преко особља Агенције или преко адвоката. Поред њих, постоје и такозване мобилне канцеларије за пружање бесплатне правне помоћи за оне средине у којима не постоје регионалне канцеларије за пружање бесплатне правне помоћи.

Према досадашњим искуствима са терена, српско становништво не користи систем бесплатне правне помоћи. Иако српско становништво испуњава све критеријуме за добијање бесплатне правне помоћи, због недостатка приступа систему бесплатне правне помоћи не користе могућности које им стоје на располагању. Велики број припадника ИРЛ

³³ У тренутку писања ове студије, Влада у Приштини је донела одлуку да се ради на измени Закона о КАУВИ према препорукама омбудсмана на Косову и Метохији. Иако је за сада непознато шта ће се у том предлогу закона наћи, од виталне је важности да се са једне стране у њему нађе неки од модалитета који су овде предложени, а да се са друге стране избегне замка да се мандат КАУВИ прошири и на предмете који се налазе пред редовним судовима, како је предвиђено у косовској Националној стратегији за имовинска права.



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

поседује „косовска* лична документа“, испуњава економске критеријуме, а поступци које воде пред судовима испуњавају правне критеријуме.

Наше је мишљење да представници Срба у институцијама на КиМ треба да настоје да се изборе за отварање неколико регионалних канцеларија правне помоћи у местима где живи српско становништво, уз захтев да послове у тим канцеларијама обављају лица српске националности, са завршеним правним факултетом. Поред тога што је уставна обавеза институција да запошљавају лица српске националности, посебно у оним срединама где су они већина, потребно је да са ИРЛ, која су у највећем броју српске националности и говоре српским језиком, комуницирају лица којима је српски језик матерњи, и која добро познају проблеме те заједнице.

Уколико би се успело са отварањем регионалних канцеларија бесплатне правне помоћи, то би у огромној мери могло да допринесе олакшању положаја ИРЛ у тражењу својих права, у највећем броју поступака пред косовским институцијама. То би постепено довело и до свеукупне боље правне заштите и веће правне сигурности како за целу српску заједницу која живи на КиМ, тако и за ИРЛ која не живе на КиМ, али испуњавају услове за добијање правне заштите.

Не мање важно, то би довело и до значајног растерећења буџета Канцеларије за Косово и Метохију, и ослобађање средстава за друге врсте помоћи Србима и другим неалбанцима са простора Косова и Метохије.

Разматрање могућности за прикупљање новчаних средстава, којима би се у постојећем систему решавали проблеми ИРЛ

Претходно изложене могућности обухватају сарадњу институција на Косову и Метохији на пољу остваривања имовинских права ИРЛ. Мора се, ипак, узети у обзир да институције на КиМ у огромном делу нису заинтересоване за решавање питања права ИРЛ, из више разлога. На првом месту, све што се тиче остварења права Срба наилази на зид у институцијама, и остварење макар и најмањих права Срба са Косова и Метохије, која су им загарантована постојећим правним документима, саботира се на сваком кораку. Такође, један од већих разлога су проблеми који ће да се створе у јавном мњењу на КиМ оног тренутка када проблеми ИРЛ, који су већином српске националности, почну да се решавају систематично и у већем броју.

Имајући то у виду, потребно је размислити о оснивању фонда за помоћ ИРЛ који желе да остваре своја права пред институцијама на КиМ. Из тог фонда би се плаћали трошкови које је потребно уплатити унапред, на првом месту трошкови у извршним поступцима и трошкови адвоката који би заступали ИРЛ пред институцијама на Косову и Метохији.



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

Новац за ове сврхе би могао да се нађе како из средстава Владе Србије, тако и путем донација из разних међународних организација које подржавају пројекте који се тичу владавине права. Велики број тих фондација делује и на простору Косова и Метохије.

Предност овог решења би, поред тога што се ради о системском приступу, била у томе што би се одузело и последње оправдање институцијама на КиМ када им се постави питање због чега не испуњавају своје обавезе према лицима неалбанске националности и не спроводе одлуке, супротно законима. Такође, уколико би се овим послом бавила фондација која би имала на располагању новчана средства и логику, могла би након завршеног поступка извршења и да подноси регресне захтеве за трошкове према узурпаторима српске имовине и тако наплати макар део својих трошкова и обезбеди средства за нова извршења.

Оваквим би се приступом, поред горе поменутих користи за ИРЛ и неалбанску заједницу на Косову и Метохији у целини, извршио и притисак према институцијама, јер би се пред целим светом показало да оне једноставно не раде свој посао, и да је због тога потребно да уместо њих тај посао уради неко други. Верујемо да би, због притиска домаће јавности и међународних институција, овај приступ у релативно кратком року довео до тога да се институције на КиМ приволе да раде свој посао, уместо да и даље налазе изговоре за свој нерад и непоштовање сопствених закона, устава и међународних обавеза које су преузеле и гаранција које су небројено пута дале.

Тако би, у крајњем исходу, овај приступ натерао институције на КиМ не само да одреде буџетска средства за извршење већ постојећих одлука, него и да, кад једном виде да не могу да избегавају преузете обавезе, и да њихово избегавање неће значити и неспровођење тих обавеза, покажу и политичку вољу да заиста и приступе овом проблему на квалитетан и системски начин.

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Као што смо из претходног излагања имали прилике да видимо, проблем такси и осталих трошкова које чекају ИРЛ у остварењу њихових имовинских права је изузетно велики. Чак толико велики да на њих може деловати као фактор одбијања од борбе за остварење права на своју имовину.

Са друге стране, могли смо да видимо и да је узрок тим високим трошковима, које не би смела да плаћају ИРЛ, искључиво у томе што Влада у Приштини и надлежне агенције нису испуњавале, и даље не испуњавају, преузете обавезе. Те обавезе проистичу како из закона и Устава усвојеног у Приштини, тако и из преузетих обавеза пред међународном заједницом. Да су Влада у Приштини и надлежне институције испуњавале своје обавезе,



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

ИРЛ не би имала потребе да плаћају било какве таксе и сnose било какве трошкове у поступцима, сем можда ситнијих административних такси (накнада за вађење поседовног листа и слично).

Међутим, у ситуацији када је јасно да Влада у Приштини нема никакве намере да законе које је донела заиста и спроводи, посао је самих Срба, било да су то представници Срба у Скупштини и Приштини или особље Владе Србије или Канцеларије за Косово и Метохију, да покушају и нађу решења за решавање овог великог проблема.

У том циљу, у овом извештају су понуђена и конкретна решења, која за свој циљ имају да ИРЛ сnose што мање трошкове и тиме буду стимулисани да траже своја права пред институцијама на КиМ. Решења се не заустављају само на начинима промене садашњег стања, већ нуде и начине деловања у оквиру већ постојећег система.

Сматрамо да би применом појединих или свих решења упоредо (не искључују се међусобно) положај ИРЛ у овим поступцима био далеко лакши са финансијске стране. То би, на крају, довело и до већег броја успешно повраћене српске имовине, што је и крајњи циљ свих који се баве заштитом ИРЛ.

У супротном, уколико би се све препустило институцијама на КиМ, радили би исто оно што и до сада – активно ометали извршење одлука које су раније признали као одлуке са извршном снагом. То би довело и до коначног губитка права ИРЛ на своју имовину, прво фактичког – невршењем својих права, након чега би сигурно уследило и неко формално признање постојећег стања.

Да се овде не ради о неоснованом страху, види се и по Националној стратегији Косова* о имовинским правима ПИС и Приштини, која се у највећем делу бави могућностима легализације „фактичког стања“.

Надамо се да надлежне институције Србије неће дозволити да се ове намере и остваре, и да ће, у сарадњи са представницима Срба у привременим институцијама самоуправе на Косову и Метохији, учинити све могуће напоре да се помогне ИРЛ да остваре своја права на имовину.

За почетак, тако што ће им учинити доступним борбу у правном систему на Косову и Метохији, умањујући њихове трошкове



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

АНЕКС 1

ТРОШКОВИ У ИЗВРШНОМ ПОСТУПКУ У КОСОВСКОМ ПРАВНОМ СИСТЕМУ

Бр.	Вредност извршења у еврима	Тарифа за процесуирање предмета у еврима	Тарифа за ефикасно спроведено извршење у еврима
1.	До 50 евра	5 евра	15 евра
2.	Од 51 до 100 евра	6 евра	20 евра
3.	Од 101 до 300 евра	7 евра	30 евра
4.	Од 301 до 500 евра	8 евра	50 евра
5.	Од 501 до 1000 евра	9 евра	60 евра
6.	Од 1 001 до 2 000 евра	15 евра	15% вредности извршења
7.	Од 2 001 до 3 000 евра	17 евра	13 % вредности извршења
8.	Од 3 001 до 4 000 евра	20 евра	11.5 % вредности извршења
9.	Од 4 001 до 5 000 евра	25 евра	10 % вредности извршења



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

10.	Од 5 001 до 7 000 евра	30 евра	08.5 % вредности извршења
11.	Од 7 001 до 9 000 евра	35 евра	07 % вредности извршења
12.	Од 9 001 до 11 000 евра	40 евра	5.5 % вредности извршења
13.	Од 11001 до 15 000 евра	45 евра	5 % вредности извршења
14.	Од 15001 до 25 000 евра	50 евра	4 % вредности извршења
15.	Од 25001 до 40 000 евра	55 евра	3.2 % вредности извршења
16.	Од 40 001 до 60 000 евра	57 евра	2.5 % вредности извршења
17.	Од 60 001 до 100 000 евра	60 евра	2 % вредности извршења
18.	Од 100 001 до 200 000 евра	63 евра	1,6 % вредности извршења
19.	Више од 200 000 евра	65 евра	1,2 % вредности извршења



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

Бр.	Предузета радња	Износ
1.	Додатно фотокопирање списка	0,2 евра по страни
2.	Фотокопирање личног документа	0,2 евра по страни
3.	Одлазак на место извршења, не превозом странака, ако је место даље од 5 км седишта приватног извршитеља	1 евро за сваки км
4.	Состављање захтева за прибављање података о имовини дужника	10 евра по захтеву, али не више од 50 евра за све захтеве
5.	Состављање захтева државном органу за прибављање података о идентитету и адреси дужника	10 евра
6.	Прибављање извода из јавног регистра, уверења или преписа од суда или другог државног органа	15 евра
7.	Достава писмена која произиђу из рада приватног извршитеља, случајеви када уручење врше приватни извршитељи	5 евра по спису
8.	Разматрање судских списка и списка других државних органа	10 евра по пошилици
9.	Состављање и предлагање спровођења извршења и других предлога, наредбе о извршењу и закључак	20 евра



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

10.	Састављање захтева	10 евра
11.	Састављање записника	30 евра
12.	Састављање одговора на приговор	40 евра
13.	Састављање службене белешке	20 евра
14.	Присуствовање јавној продаји и предузимање радње спровођења извршења ван канцеларије	40 евра за сваки сати
15.	Преглед покретних и непокретних ствари	15 евра
16.	Присуствовање судској расправи у вези са захтевом за прекид ирегуларности ако је захтев одбијен	40 евра
17.	Издавање потврда и уверења у вези са предметима у којима извршитељ поступа	5 евра по захтеву
18.	Судска и административна такса	У реалној вредности
19.	Реални трошкови настали предузимањем извршних радњи	У реалној вредности



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

20.	Спровођење радњи у складу са чланом 282-289 ЗИП*	100 евра за први сат рада, и за сваки наредни сат по 50 евра по сату
-----	--	--

* Овде се ради о члановима којима је регулисано испражњење непокретности, предаја покретних ствари извршном повериоцу, као и предаја покретних ствари на чување трећим лицима.

АНЕКС 2: УРЕДБА О АДВОКАТСКОЈ ТАРИФИ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ КОСОВА*



ODA E AVOKATËVE TË KOSOVËS
KOSOVA CHAMBER OF ADVOCATES
ADVOKATSKA KOMORA KOSOVA

На основу члана 21. ст. 1 и 41, ст. 3 тачка 3 Закона о адвокатури бр. 04/Л-193 “Службени гласник Републике Косова” бр. 20 датума 31 мај 2013, Скупштина Адвокатске Коморе Косова у Приштини на седници одржаној датума 20.12.2014, доноси

УРЕДБУ о адвокатској тарифи



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овом Уредбом одређују се награде и накнаде трошкова за рад адвоката.

Члан 2.

За пружање правне помоћи у страној држави, адвокат за своју награду и накнаду трошкова може применити ову тарифу или адвокатску тарифу те државе.

За пружање правне помоћи иностраним правним или физичким лицима, може применити за награду и накнаду трошкова ову Уредбу или дотичне одредбе адвоката земље из које је странка.

Одредбе за плаћање награде и накнаде трошкова за рад адвоката страних држава могу се применити на локално физичко и правно лице, ако се рад мора вршити у страној земљи.

Исплата награде и накнада трошкова за рад адвоката страних држава, адвокат може применити и у случају заступања у иностраној земљи у писаној форми.

Члан 3.

Уколико је адвокат ангажован за заступање и одбрану правних и физичких лица и обављање трајних правних услуга, може са странком уговорити награду о висини месечног паушалног износа.

Члан 4.



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

Независно, од осталих одредби ове тарифе, Адвокат и Клијент или овлашћено лице могу уговорити награду за свој рад и накнаду трошкова путем слободног договора између њих.

Уговор из претходног става примењује се на основу:

- а. Писменог уговора између Адвоката и Клијента или овлашћеног лица; или
- б. Признанице издате од стране Адвоката.

II НАКНАДА ТРОШКОВА

Члан 5.

За обављање послова изван седишта адвокатске канцеларије, адвокату припада накнада за превоз, за смештај, за одсуство из адвокатске канцеларије и дневнице:

Адвокату припада:

- а. за превоз у међумесном саобраћају, у висини цене превоза
- б. за превоз у месном саобраћају, у висини цене такси превоза;
- ц. за превоз сопственим возилом у висини од 30 % од цене најквалитетнијег бензина по пређеном километру;
- д. за одсуство из канцеларије, адвокату припада накнада у висини износа од 25 % накнаде предвиђено овом тарифом;

Дневнице и трошкови смештаја, адвокату припадају у висини прописано законским одредбама за судије основних судова.

III НАПЛАТА



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

Члан 6.

Наплате, у принципу се врше готовим новцем или преко рачуна.

Адвокат, у складу са споразумом са странком, се може плаћати унапред и након извршене радње. Адвокат има право да тражи аванс.

Адвокат има право да износ трошкова из претходног члана ове тарифе прикупи унапред.

На захтев странке, поводом исплате, адвокат је дужан да изда признаницу са одређеним наплаћеним износом.

Члан 7.

Накнада за обављен рад се одређује према тарифи која је на снази или која је била на снази у тренутку када је обављен рад. Право да одреди тарифу која ће бити примењена, за време обављања рада или вршења уплате, припада адвокату.

IV НАГРАДА ЗА РАД АДВОКАТА

1. КРИВИЧНИ ПОСТУПАК

Одбрана окривљеног/оптуженог

Тарифни број 1.

За одбрану окривљеног/оптуженог, за сваки дан асистирања на почетној и другој расправи, на суђењу, асистирање у претходном поступку, саслушања, поступак припреме за малолетнике, асистирање у ревизији сцене (увиђаја), реконструкцијама, и експертизе у свим поступцима који се примењују изван зграде полиције, тужиоца и суда, адвокату припада награда:

- за кривична дела из надлежности Општег Одељења, награда у износу од 120 Евра



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

- за кривична дела из надлежности Одељења за тешка кривична дела, за кривична дела за која је прописана казна до 10 година затвора, у износу од 150 Евра.

- за кривична дела из надлежности одељења за тешка кривична дела, и кривична дела за која је прописана казна преко 10 година затвора, у износу од 200 Евра, и

За одређене процесе који нису одржани, односно одложени без кривице адвоката, адвокату припада награда од 50 % од горе наведених износа.

Заступање оштећеног

Тарифни број 2.

За заступање оштећеног, адвокату припада накнада утврђена тарифним бројем 1 (један).

Састављање кривичних поднесака

Тарифни број 3.

За састављање кривичне пријаве, адвокату припада награда према почетним основама одређена тарифним бројем 1,

За састављање свих осталих поднесака у кривичном поступку, адвокату припада 50 % од награде одређено претходним ставовима овог тарифног броја.

Правни лекови у кривичним питањима

Тарифни број 4.

За састављање правних лекова, адвокату припада награда у двоструком прописаном износу према тарифном броју 1 (основа).

Тарифни број 5.



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

За састављење жалбе против решења о одређивању или продужењу притвора или против решења за одбијање захтева за понављање поступка, адвокату припада награда у износу тарифног броја 1.

1. ОСТАЛИ ПАРНИЧНИ ПОСТУПЦИ

Састављање поднесака

Тарифни број 6.

За састављање поднесака којима се иницира покретање било којег поступка пред судом или другим органом, адвокату припада награда према вредности спора (правног питања), и то:

- за правна питања, чија вредност не прелази износ спора мале вредности, у износу од 60 Евра
- ☐ за правна питања чија вредност прелази износ спора мале вредности, до вредности од 100.000 Евра, у износу од 80 Евра,
- ☐ за правна питања чија је вредност изнад 100.000 евра, у износу од 160,00 евра;

За састављање одговора на тужбу, приговора на решење за дозволу извршења и привремене мере и осталих оправданих поднесака који представљају тврдње на основу чињеница и закона, адвокату припада награда из става 1. овог тарифног броја.

Ако је више захтева кумулативно обухваћено једном тужбом или предлогом, адвокату припада пун износ награде за састављање поднесака који се увећава за 50 %.

Заступање током седница грађанских предмета и другим

Тарифни број 7.

За заступање у грађанским предметима и другим, адвокату припада:



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

- за сваку седницу одређена награда као за поднесак, као што је предвиђено тарифним бројем 6. за иницијалне поднеске,
- за сваку одложену седницу, износ од 50 % награде из претходног става овог тарифног броја.

Награда из става 1. овог тарифног броја, адвокату припада и за стручну помоћ у случају, увиђаја (увид на лицу места), односно процесне радње предузете ван суда.

Заступање у другим поступцима

Тарифни број 8.

У случајевима привредних спорова, комерцијалних, административних, административно-фискална питања, царинских или пред одговарајућим одборима, примењују се награде у висини одређеној тарифним бројем 6 и 7.

За одбрану окривљеног у дисциплинском поступку или прекршајни, адвокату припада награда у износу од 60 €. (основа).

Правни лекови

Тарифни број 9.

За састављање правних лекова адвокату припада удвостручена награда од награде прописане за поднеске којима се покрене поступак (за тужбу, захтев, приговор итд).

Заступање више странака

Тарифни број 10.

Када адвокат заступа две или више странака, или ако за противну странку има више особа, за састављање свих поднесака и заступања у судским седницама, адвокату припада увећана награда од 50 % за другу странку и наредну странку али не више од троструког износа који је прописан овом Уредбом.



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

1. САСТАВЉЕЊЕ ДОКУМЕНАТА

Тарифни број 11.

За састављање свих докумената за једнострану или два и више пристрасна правна питања током живота или у случају смрти, уговора, договора, тестаменту, пуномоћника, адвокат може применити прописану награду тарифним бројем 6. или обрачуна награду у пропорционалном износу са тржишном вредношћу имовине која је предмет правне радње, али највише до 1 % те вредности.

Када су предмет правне радње привремена или повремена средства, као изнајмљивање, закуп итд. тржишна вредност се одређује окупљањем привремених средстава од 1 – 5 година.

За састављање докумената за правне послове када вредност није дефинисана, адвокату припада награда у висини прописано тарифним бројем 6. тачка 1. ове тарифе.

2. ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ

Савети са правним мишљењима

Тарифни број 12.

За вербални правни савет и мишљење, адвокату припада 30 %, док у компликованијим случајевима 50 % од прописане награде тарифним бројем 1. 2. и 8, ове тарифе.

За савет или правно мишљење у писаном облику, адвокату припада прописана награда тарифним бројем 3. 4. 6 и 9 ове Уредбе.

Одбрана и заступање током расправа, рочишта итд.

Тарифни број 13.

За одбрану и заступање током расправа, рочишта, увид на лицу места, стручност, ажурирања и све радње које спроводи надлежни орган у згради у којој има своје седиште или ван седишта органа, адвокату припада награда за сваки започети сат у износу од 30 % од основне тарифе, рачунајући одређено време од тренутка почетка радње.



Адвокат има право на награду из претходног става овог тарифног броја и када асистира у седницама управних органа или правних лица или седницама са физичким и правним лицима када се расправља о фактичким и правним питањима.

За консултације са окривљеним, оптуженим или осуђеним, адвокату припада награда у износу од 50 % од одређене награде тарифним бројем 1. ове Уредбе.

Разматрање списка

Тарифни број 14.

Адвокату припада награда:

- 1) за разматрање списка у висини од 50 % награде прописане тарифним бројем 1. 7. и 8. ове Уредбе.
- 2) за прегледање катастарских књига и осталих јавних књига, за издавање извода из јавних књига, за утврђивање правоснажности и применљивости релевантних одлука, адвокату припада награда у износу од 50 % одређено тарифним бројем 1. 2. 6 и 8. ове Уредбе.

Дописи и опомене

Тарифни број 15.

За састављање опомена или дописа противној странци у којима се захтева извршење неке радње или уздржавање од неке радње, у процењивим предметима, адвокату припада награда у износу од 50 % од награде из тачке 1. тарифног броја 7. ове Уредбе.

Паушални износ за споредне радње

Тарифни број 16.

Адвокат има право на наплату паушалног износа у висини од 30 % од укупног износа, предвиђен за одређене поступке (радње) прописано основним тарифним бројем, док за радње из тарифног броја 11 примењује се сразмеран (пропорционалан) износ у процентима.



Заштита и унапређење имовинских права
интерно расељених лица, избеглица и повратника
на основу споразума о реадмисији



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ



Пројекат финансира
Европска унија

Члан 8.

Ова тарифа ступа на снагу на дан усвајања од стране Скупштине Адвокатске Коморе Косова*, а имплементира од 01.01.2015.

Датум: 20.12.2014.

Председник АКК
Ибрахим Добруна